

KROP & SIND

Michael Pallisgaard (t.v.) havde svært ved at finde motivationen, da han gik i gymnasiet. 'Jeg havde svært ved at se formålet med meget af det, vi skulle lære,' siger han. Han kom dog ud med et eksamensbevis og går nu på Københavns Universitet, hvor han også finder tid til at være rusvært og aktiv i Studenterrådet. Foto: Tor Birk Trads

Konkurrencestatens nye dannelsesideal: Du skal kunne motivere dig selv

Det tårnhøje frafald på erhvervsuddannelserne og stigningen i antallet af uengagerede unge på gymnasierne er udtryk for en motivationskrise blandt danske studerende, siger uddannelseseksperter. Men der er ingen vej uden om konkurrencestatens nye dannelsesideal, hvor samfundsansvar er lig med evnen til at motivere sig selv til at blive selvforsørgende, siger professor Ove Kaj Pedersen

Af Mette-Line Thorup

Det gik slet ikke som det skulle for Michael Pallisgaard. Når han mødte til timerne på Haslev Gymnasium, sneg han sig ned på de bagerste pladser for at gå i et med væggen og håbede, at læreren ikke spurgte ham om noget. Som regel havde han ikke åbnet en bog. Ikke fordi han var ligeglad med gymnasiet. Han syntes, det var pinligt, når han måtte forsøge at snige sig uden om spørgsmålene eller simpelthen sige, at han ikke havde læst. Især fordi han kunne se, at flere af de andre elever bare kørte derudad og var velforbredte.

»Jeg magtede ikke at møde velforbredt og manglende fuldstændig motivationen. Gymnasiet er i høj grad lagt an på, at man skal motivere sig selv. Niveaulet var højt, og der er meget, man skal forholde sig til ud over det faglige. Hvis du ikke er nysgerrig og motiveret, er det svært at følge med og engagere dig, og du falder nemt bagud. Samtidig havde jeg meget svært ved at se formålet med meget af det, vi skulle lære,« siger den i dag 24-årige Michael Pallisgaard og forklarer, at han ikke manglede opbakning hjemmefra til sin skolegang. Moren er sygeplejerske, faren ingeniør, og hans brødre gik på handelsskolen.

Når eleverne på gymnasier, erhvervsskoler og universiteter i disse dage begynder et nyt skoleår, er de samtidig med til at give deres undervisere og politikerne, der ønsker sig den bedst uddannede generation i verdenshistorien, grå hår i hovedet. Michael Pallisgaard er nemlig ikke alene om at møde uengageret op til undervisningen. Han tilhører den fjerdedel af eleverne i en gymnasieklasse, som ifølge undersøgelser

slet ikke er aktive i undervisningen. I den anden ende af spektret findes de såkaldte 12-talspiger, som døjer med præstationspres og stress, viser rapporter. De tilhører en anden fjerdedel af en typisk gymnasieklasse, der har styr på det faglige, mens den sidste halvdel af eleverne tjekker ind og ud af undervisningen.

Men faktisk er både de inaktive og de overpræsterende elever udtryk for samme krisetilstand hos danske unge, mener forskere. De kalder tilstanden for en motivationskrise, og den gennemsyrrer hele uddannelsessystemet, hvor erhvervsskolerne kæmper med stort frafald og gymnasierne med umotiverede eller præstationsorienterede unge.

Præstationskultur

»Mange uddannelser er præget af en performancekultur, hvor fokus er på at præstere godt og klare sig i uddannelseskapløbet. For nogle unge bliver det en strategi at sætte alt ind på at få gode karakterer og gøre det til rationalet for at uddanne sig. Man skal helst have 12 på alle fronter, hvilket gør, at mange bliver drevet af angst

AJOUR

Antorini kræver 02 i karakter til gymnasium

■ Danske gymnasier skal reformeres. Elever skal have 02 (6 efter 13-skalaen) for at komme ind på en ungdomsuddannelse. Faglige krav til fag som matematik strammes, så elever ikke skal tage faget bagefter, og flere ungdomsuddannelser skal samles i campus. Det siger undervisningsminister Christine Antorini (S) til Berlingske om gymnasireformen. Den nævnte statsminister Helle Thorning-Schmidt (S) som en af regeringens hovedopgaver i efteråret, da hun vendte tilbage fra sin sommerferie. **Ritzau**

Træn derhjemme når du har tid og lyst

Alltid gode tilbud på træningsudstyr

Prøv før du køber eller se mere på www.sagatrim.dk

700 m² butik
Mileparken 30
2730 Herlev
Tlf. 3811 4811

SAGA TRIM

for ikke at gøre det godt nok. En anden strategi er, at man resignerer: 'Når jeg kun kan få fire eller syv, så er jeg bare dårlig, og så kan det være lige meget'. Ingen af delene er særlig motiverende for at lære noget,« siger ungdomsforsker Camilla Hutters fra Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet, der netop har udgivet rapporten 'Læring, der rykker'. Sidste år udkom også bogen 'Unge Motivation og Læring', hvor 12 uddannelseseksperter beskrev motivationskrisen og dens årsager.

Præstationskulturen er ifølge forskerne opstået, fordi man i dag ser uddannelse som vejen til en god samfundsøkonomi og har et øget fokus på test, karakterer og ranglister. Den nye kultur, hvor resultater og præstationer opleves som det vigtigste, står samtidig i kontrast til den tidligere dominerende læringskultur, hvor uddannelse i højere grad var målet i sig selv, og hvor selve det at lære var i højsædet.

Samtidig risikerer motivationskrisen at underminere målsætningen om, at 95 procent af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, mener Camilla Hutters: »Man kan sige, at motivationskrisen er en stor gruppe elevs individuelle modstand mod krav om selvdisciplinering og ansvar, som de oplever, de har svært ved at leve op til.«

Men ifølge professor ved Copenhagen Business School Ove Kaj Pedersen er der imidlertid ikke nogen vej uden om kravet om motivation. Kravet om målrettet selvdisciplinering og evnen til at motivere sig selv til livslang uddannelse er kommet for at blive. Og efter mange års diskussion om nye dannelsesidealer træder et nyt frem i skoledebatten: Motivation er konkurrencestatens nye dannelsesideal.

»Motivationskrisen er tegn på, at et nyt dannelsesideal er under opsejling, som erstatter velfærdsstatens og læringskulturens dannelsesideal. Den nye form for dannelse og disciplinering vokser frem, fordi evnen til at motivere sig selv og tage ansvar er nutidens bidrag til det store samfundsfællesskab i den konkurrencestat, der er på vej til at afløse velfærdsstaten,« siger Ove Kaj Pedersen, der er ophavsmand til det omdiskuterede konkurrencestatsbegreb, og fortsætter:

»Den selvansvarlighedsfølelse, som uddannelsessystemet forsøger at appellere til, er en motivation til at gøre noget ud over en selv for et fællesskab – at arbejde og derfor yde til den fælles økonomi som skatteborger. Derfor bygges motivationen også op med andre former for styring og kontrol.«

Bagstræberiske kritikere

Ifølge professoren er demotiverede eller stressede unge selvfølgelig et problem. Men det er også problematisk, at kritikerne af den standende uddannelsespolitik og dens fokus på at målrette de unge til arbejdsmarkedet, hænger fast i fortidens dannelsesideal.

»Dannelse går ud på at disciplinere den næste ungdomsårgang til en fælles opfattelse af, hvad det er for et fællesskab, vi indgår i, og hvilken individopfattelse, der er i det fællesskab. Og det er et stort problem, at vi

har identificeret vores dannelsesideal med en bestemt forståelse af idealet, der hører efterkrigstiden og velfærdsstaten til, og som forstår dannelse som et medborgerdemokrati. Der er meget få, der tager udgangspunkt i, at den internationale økonomiske situation kalder på et nyt dannelsesideal. I dag er den vigtigste værdikamp af alle kampen om, hvilket dannelsesideal der skal gælde i fremtiden.«

Ove Kaj Pedersen identificerer en konservatisme i dannelsesdiskussionen, som også var karakteristisk, da dannelsesidealet om medborger-skab blev til:

»Den demokratiske deltagelse blev til på baggrund af den mest brutale af alle historiske erfaringer: de to verdenskrige. Alligevel blev den også voldsomt kritiseret og set som en fællesskabsforpligtelse, der udraderede den enkeltes individuelle personlighed. Prøv at læs forfatterne Henrik Stangerup eller Elsa Gress' bøger fra 1960'erne og 70'erne. De betragtede disciplineringen til demokrati som en tvangsdisciplinering, repræsenteret af pædagogerne med lilla bleer på hovedet. Ethvert dannelsesideal har et væsentligt aspekt af disciplinering til fællesskabet. Og der er altid modstand mod disciplinering.«

Camilla Hutters mener imidlertid, at konkurrencestatens dannelsesideal kan risikere at gøre samfundet og fællesskabet fattigere, ikke rigere.

»At samfundet har brug for selvforsørgende skatteborgere er én udlægning. Man kan også hævde, at vi har meget mere brug for unge, der er innovative og kan skabe nye job og jobtyper til erstatning for dem, vi mister. Dannelse handler jo altid om at opdrage et individ til at være samfundsborgere. Men spørgsmålet er, hvilket samfund det er, de skal agere i. Og hvad det er, de skal kunne i det samfund. Det er jo ikke hensigtsmæssigt, hvis de unge ikke kan se meningen i et dannelsesideal, der har ensidigt fokus på produktivitet og selvforsørgelse.«

Hun henviser til, at mange unge oplever en helt anden virkelighed end den, den nuværende voksengeneration kender fra deres arbejdsmarked.

»De unge erfarer i høj grad gennem medier og har en forestilling om, at de skal beskæftige sig med nogle helt andre ting, som intet har med deres uddannelse at gøre: at være iværksætter, lave onlinespil eller leve af at spille onlinepoker,« siger hun.

Pas på stopklodser

At det nye dannelsesideal er fyldt med paradokser, anerkender Ove Kaj Pedersen.

For eksempel at de unge, som nogle har kaldt Generation Målrettet, skal dannes til et udefinerbart mål, fordi idealet er, at man netop ikke kender målet, men konstant er omstillingsparat.

»Men det er ikke et voldsomt paradoks set i forhold til tidligere dannelsesidealer. Hvis vi går tilbage til Grundtvig, så mente han, at vi skulle dannes til fædrelandskærlighed. Det ultimative udtryk for det var, at man skulle være parat til at gå i krig for fædrelandet. Det er et endnu større paradoks, at glæden ved livet og at tilhøre en nation indbefatter forpligtelsen til at lade sig slå ihjel.« Og når professoren, der selv var arbejder-

dreng og afskyede gymnasiet, tænker tilbage på sin egen generations kamp i uddannelsessystemet, ser han heller ikke lutter succes historier under 1960'ernes og 70'ernes uddannelsesboom:

»Det er altid en voldsom individuel udfordring at lade sig danne. For min generation, hvor mange kom fra en relativt fattig og uddannelsesfremmed baggrund, var det ofte udfordrende og ydmygende at gå igennem en højere uddannelse med al den statusforskel, der var til dem, der kom fra et hjem med klaver. Der var mange, der fik et knæk for livet. Så jeg vil ikke græde snit over den nuværende generations udfordringer. De er på mange planer

mere positive end nogen sinde før i verdenshistorien, og vi har bedre redskaber til at opfange udfordringerne. Men det hjælper ikke at tvinge. Hvis dannelse skal være dannelse til at indgå i et fællesskab, indebærer det friheden til at gøre det på eget motiv og ved egne kræfter.«

Og Michael Pallisgaard? Han blev student med 4,4 i gennemsnit. Men fik alligevel en plads på sit drømmestudie, Informationsvidenskab og Kulturformidling, og læser nu en kandidat i Kommunikation og IT på Københavns Universitet. Han er med egne ord blevet mere moden og har i dag ingen problemer med motivationen, som han bl.a. stimulerer ved at deltage i faglige

netværk og være aktiv i Studenterrådet. Men han advarer imod, at uddannelsessystemet lukker dørene for unge som ham, der ikke lever op til idealerne.

»Københavns Universitet har planer om at hæve karaktergennemsnittet for optagelse for at skabe mere aktive studerende. Det ville have udelukket sådan en som mig. Jeg vil gerne bidrage aktivt til samfundet, men der skal være plads til, at man træder ved siden af. Alt handler om fremdrift, og det skal foregå i femte gear på en femsporet motorvej. Men der sker ting i livet, og det hører jo også med til dannelsen af et menneske,« siger han.

mlt@information.dk

BEAUTÉ PACIFIQUE

Dansk Hudpleje Der Virker

CRÈME MÉTAMORPHIQUE - VITAMIN A CREME

Virker på både
mor & datter!
Se det selv i spejlet

Foryng din hud med Crème Métamorphique vitamin A creme. Kom ind til en af vores forhandlere og få det bekræftet med en gratis ultralydscanning af din hud.

Scanningsdage og forhandlernet ses på
beaute-pacifique.dk

115 ml tube Kr. 549,- 50 ml krukke Kr. 389,-

BEAUTÉ PACIFIQUE

beaute-pacifique.dk

Made In Denmark
Udviklet og produceret i Danmark

